

L'Anarquisme com a Teoria d'Organització

Ward, Colin

1966

En descriure l'anarquisme com una teoria d'organització es podria pensar que estic postulant una paradoxa deliberada: l'*anarquia* podries considerar que és, per definició, l'oposat a l'organització. En realitat, no obstant això, «anarquia» significa absència de govern, absència d'autoritat. Pot haver-hi organització social sense autoritat, sense govern? Els anarquistes afirmen que sí, i afirmen a més que és desitjable que hi haja. Afirmen que, en la base dels nostres problemes socials està el principi del govern. Són, després de tot, els governs els que es preparen per a la guerra i lliuren la guerra, encara que estigues obligat a lluitar en ella i pagar per ella; les bombes de les que cal preocupar-se no són les que els caricaturistes atribueixen als anarquistes, sinó les bombes que els governs han perfeccionat a les teues expenses. Són, després de tot, els governs els que fan i forcen les lleis que permeten a «els que tenen» retindre el control sobre els béns socials en comptes de compartir-los amb «els que no tenen». És, després de tot, el principi d'autoritat el que assegura que les persones treballen per a alguna altra durant la major part de les seues vides; no perquè ho gaudisquen o perquè tinguen algun control sobre el seu treball, sinó perquè ho veuen com l'únic mitjà que tenen per a sustentar-se.

He dit que són els governs els que lliuren les guerres i es preparen per a les guerres, però òbviament no són només els governs —el poder d'un govern, fins i tot la més absoluta dictadura, depèn del consentiment tàcit dels governats. Per què les persones consenten ser governades? No és només per por: què han de témer milions de persones de part d'un xicotet grup de polítics? És perquè se subscriuen als mateixos valors que els seus governants. Governadors i governats creuen per igual en el principi de l'autoritat, de la jerarquia, del poder. Estes són les característiques del principi polític. Els anarquistes, que sempre han distingit entre l'Estat i la societat, s'adherixen al principi social, que pot veure's on siga que la gent es reunisca en una associació basada en una necessitat comuna o un interès comú. «L'Estat» va dir l'anarquista alemany Gustav Landauer, «no és una cosa que puga ser destruïda per una revolució, sinó que és una condició, una certa relació entre éssers humans, un mode de conducta humana; ho destruïm en contraure altres relacions, en comportar-nos d'una altra manera».

Qualsevol pot veure que hi ha almenys dos tipus d'organització. Està la que t'imposen, la que es dirigix des de dalt, i està la que es dirigix des de baix, que no pot obligar-te a res, i a la qual eres lliure d'unir-te o d'abandonar. Podríem dir que els anarquistes són gent que vol transformar tot tipus d'organització humana en el tipus d'associació purament voluntària en la qual la gent pot retirar-se i començar una pròpia si no li agrada. En una ocasió, en ressenyar eixe frívol però útil llibret *La llei de Parkinson*, vaig intentar enunciar quatre principis en els quals es basa una teoria anarquista de l'organització: que han de ser (1) voluntàries, (2) funcionals, (3) temporals i (4) xicotetes.

- Han de ser **voluntàries** per raons òbvies. No té sentit que advoquem per la llibertat i la responsabilitat individuals si defenem organitzacions a les quals és obligatori pertànyer.
- Han de ser **funcionals** i **temporals** precisament perquè la permanència és un d'eixos factors que endurixen les artèries d'una organització, donant-li un interès personal en la seua pròpia supervivència, a servir als interessos dels titulars de càrrecs més que a la seua funció.
- Han de ser **xicotetes**, precisament perquè en els grups xicotets, cara a cara, les tendències de burocratitzar i jerarquitzar, inherents a les organitzacions, tenen menys oportunitats de desenrotllar-se.

Però és a partir d'este últim punt on sorgixen les nostres dificultats. Si donem per descomptat que un xicotet grup pot funcionar de manera anàrquica, encara ens enfrontem al problema de totes aquelles funcions socials per a les quals l'organització és necessària, però que la requereixen a una escala molt major. «Bé», podríem respondre, com han fet alguns anarquistes, «si són necessàries grans organitzacions, no compten amb nosaltres. Ens les arreglarem com puguem sense elles». Podem dir això, molt bé, però si estem propagant l'anarquisme com una filosofia social hem de tindre en compte, i no evadir, els fets socials.

És millor dir: «Busquem la manera de descompondre les funcions a gran escala en funcions susceptibles de ser organitzades per xicotets grups funcionals i, a continuació, vinculem estos grups de manera

federal». Els pensadors anarquistes clàssics, preveient la futura organització de la societat, van pensar en termes de dos tipus d'institucions socials: com a unitat territorial, la **comuna**, una paraula francesa que podria considerar-se equivalent a la paraula «parròquia» o a la paraula russa *soviet* en el seu significat original, però que també té reminiscències de les antigues institucions vilatanes per a cultivar la terra en comú; i el **sindicat**, una altra paraula francesa procedent de la terminologia sindical, el sindicat o consell obrer com a unitat d'organització industrial. Les dos van ser concebudes com a xicotetes unitats locals que es federarien entre si per als assumptes més amplis de la vida, conservant al mateix temps la seua pròpia autonomia, l'una federant-se territorialment i l'altra industrialment.

El més semblant en l'experiència política ordinària al principi federatiu proposat per Proudhon i Kropotkin seria el sistema federal suís, i no l'estatunidenc. I sense voler cantar-li una cançó de lloança al sistema polític suís, podem veure que els vint-i-dos cantons independents de Suïssa són una federació exitosa. És una federació d'unitats semblants, de xicotetes cèl·lules, i els límits cantonals travessen fronteres lingüístiques i ètniques, de manera que, a diferència de les moltes federacions fracassades, la confederació no està dominada per una o unes poques unitats poderoses. El problema de la federació, com diu Leopold Kohr en *The Breakdown of Nations*, és de divisió, no d'unió. Herbert Luethy va escriure sobre el sistema polític del seu país:

Cada diumenge, els habitants de desenes de municipis acudixen a les urnes per a triar als seus funcionaris, ratificar tal o tal altre gasto o decidir si es construeix una carretera o una escola; després de resoldre els assumptes del municipi, s'ocupen de les eleccions cantonals i de les votacions sobre qüestions cantonals; finalment... arriben les decisions sobre qüestions federals. En alguns cantons, el poble sobirà continua reunint-se a la manera de Rousseau per a debatre qüestions d'interès comú. Pot pensar-se que esta antiga forma d'assemblea no és més que una piadosa tradició amb un cert valor com a atracció turística. Si és així, val la pena observar els resultats de la democràcia local.

L'exemple més senzill és el sistema ferroviari suís, que és la xarxa més densa del món. A un gran cost i amb grans problemes, s'ha posat al servei de les necessitats de les localitats més xicotetes i les valls més remotes, no com una proposta remunerada, sinó perquè així ho va voler el poble. És el resultat de lluites polítiques acarnissades. En el segle XIX, el «moviment ferroviari democràtic» va posar en conflicte a les xicotetes comunitats suïsses amb les grans ciutats, que tenien plans de centralització...

I si comparem el sistema suís amb el francès que, amb admirable regularitat geomètrica, està totalment centrat en París, de manera que la prosperitat o el declivi, la vida o la mort de regions senceres ha depés de la qualitat del vincle amb la capital, veiem la diferència entre un Estat centralitzat i una aliança federal. El mapa ferroviari és el més fàcil de llegir a simple vista, però superposem ara un altre que mostre l'activitat econòmica i el moviment de la població. La distribució de l'activitat industrial per tota Suïssa, fins i tot en les zones perifèriques, explica la solidesa i estabilitat de l'estructura social del país i va evitar aquelles horribles concentracions industrials del segle XIX, amb els seus barris marginals i el seu proletariat desarrelat.

Cite tot això, com ja he dit, no per a lloar la democràcia suïssa, sinó per a indicar que el principi federal, que està en el cor de la teoria social anarquista, mereix molta més atenció de la que se li presta en els llibres de text de ciències polítiques. Fins i tot en el context de les institucions polítiques ordinàries, la seua adopció té un efecte de gran abast. Una altra teoria anarquista de l'organització és el que podríem dir la teoria de l'orde espontani: que donada una necessitat comuna, un grup de persones, per assaig i error, per improvisació i experimentació, desenrotllarà l'orde a partir del caos, sent este orde més durador i més estretament relacionat amb les seues necessitats que qualsevol tipus d'orde imposat externament.

Kropotkin va derivar esta teoria de les observacions de la història de la societat humana i de la biologia social que van conduir al seu llibre *Ajuda mútua*, i s'ha observat en la majoria de les situacions revolucionàries, en les organitzacions ad hoc que sorgixen després de les catàstrofes naturals o en qualsevol activitat en la qual no existisca una forma organitzativa o una autoritat jeràrquica. Este concepte va rebre el nom de Control Social en el llibre del mateix títol d'Edward Allsworth Ross, qui va citar casos de societats «frontereres» en les quals, mitjançant mesures no organitzades o informals, es manté eficaçment l'orde sense el benefici d'una autoritat constituïda: «La simpatia, la sociabilitat, el sentit de la justícia i el ressentiment són competents, en circumstàncies favorables, per a elaborar per si mateixos un orde veritable i natural, és a dir, un orde sense disseny ni art».

Un exemple interessant de la posada en pràctica d'esta teoria va ser el Pioneer Health Centre de Peckham, Londres, creat en la dècada anterior a la guerra per un grup de metges i biòlegs que volien estudiar la naturalesa de la salut i el comportament saludable en lloc d'estudiar la malaltia com la resta de la seua professió. Van decidir que la manera de fer-ho era crear un club social els membres del qual s'uniren com a famílies i pogueren utilitzar una sèrie d'instal·lacions, com una piscina, un teatre, una guarderia i una cafeteria, a canvi d'una subscripció familiar i de sotmetre's a exàmens mèdics periòdics. S'oferia assessorament, però no tractament. Per a poder extraure conclusions vàlides, els biòlegs de Peckham van pensar que era necessari poder observar a éssers humans lliures, lliures d'actuar com volgueren i d'expressar els seus desitjos. Així que no hi havia regles ni líders. «Jo era l'única persona amb autoritat», va dir el Dr. Scott Williamson, el fundador, «i la usava per a impedir que ningú exercira cap autoritat». Durant els primers huit mesos va regnar el caos. «Amb els primers membres-famílies», diu un observador, «va arribar una horda de xiquets indisciplinats que utilitzaven tot l'edifici com podrien haver utilitzat un immens carrer londinenc. Cridant i corrent com a disbauxats per totes les habitacions, trencant equips i mobles», van fer la vida intolerable per a tots. Scott Williamson, no obstant això, «va insistir que la pau havia de restablir-se només per la resposta dels xiquets a la varietat d'estímuls que es posava en el seu camí», i, «en menys d'un any el caos es va reduir a un orde en el qual diàriament es podia veure a grups de xiquets nadant, patinant, muntant amb bicicleta, utilitzant el gimnàs o jugant a algun joc, de tant en tant llegint un llibre a la biblioteca... les carreres i els crits eren coses del passat».

Exemples més dramàtics del mateix tipus de fenomen són els d'aquelles persones que han tingut el valor o la confiança suficients per a instituir comunitats autònomes no punitives de delinqüents o xiquets inadaptats: August Aichhorn i Homer Lane són exemples d'això. Aichhorn va dirigir eixa famosa institució a Viena, descrita en el seu llibre *Wayward Youth*. Homer Lane va ser la persona que, després d'experiments als Estats Units, va posar en marxa a Gran Bretanya una comunitat de delinqüents juvenils, xics i xiques, anomenada *The Little Commonwealth* (La Xicoteta Mancomunitat). Lane solia declarar que «La llibertat no es pot donar. El xiquet la fa seua en el descobriment i la invenció». Fidel a este principi, assenyala Howard Jones, «es va refusar a imposar als xiquets un sistema de govern copiat de les institucions del món adult. L'estructura d'autogovern de la *Little Commonwealth* va ser desenrotllada pels propis xiquets, lenta i dolorosament, per a satisfer les seues pròpies necessitats».

Els anarquistes creuen en els grups sense líder, i si esta frase et resulta familiar és per la paradoxa que la coneguda tècnica del grup sense líder va ser adoptada pels exèrcits britànic i estatunidenc durant la guerra com mig per a seleccionar líders. Els psiquiatres militars van aprendre que els trets del líder o del seguidor no es manifesten de forma aïllada. Són, com va escriure un d'ells, «relatius a una situació social específica: el lideratge variava d'una situació a una altra i d'un grup a un altre». O com va dir l'anarquista Mikhaïl Bakunin fa cent anys: «Rebo i done: així és la vida humana. Cada un dirigeix i és dirigit al seu torn. Per tant, no existix una autoritat fixa i constant, sinó un intercanvi continu d'autoritat i subordinació mútues, temporals i, sobretot, voluntàries».

Este punt sobre el lideratge va ser ben exposat en el llibre de John Comerford, *Health the Unknown*, sobre l'experiment de Peckham:

Acostumada com està esta època al lideratge artificial... li resulta difícil adonar-se de la veritat: que els líders no requereixen formació ni nomenament, sinó que sorgixen espontània-

ment quan les condicions ho requerixen. En estudiar als seus membres en la batalla campal del Centre Peckham, els científics observadors van veure una vegada i una altra com un membre es convertia instintivament, i era reconegut instintivament però no oficialment com a líder, per a satisfer les necessitats d'un moment concret. Tals líders apareixien i desapareixien segons ho requeria el flux del Centre. Com no se'ls nomenava conscientment, tampoc se'ls enderrocava conscientment (quan havien complit el seu propòsit). Els membres tampoc mostraven especial gratitud a un líder, ni en el moment dels seus servicis ni després, pels servicis prestats. Seguien les seues directrius sempre que els anaren útils i s'ajustaren als seus desitjos. S'allunyaven d'ell sense remordiments quan l'ampliació de la seua experiència els convidava a una nova aventura, que al seu torn els proporcionava un líder espontani, o quan la seua confiança en si mateixos era tal que qualsevol forma de lideratge forçat hauria sigut una restricció per a ells. Una societat, per tant, si se li deixa expressar-se espontàniament en les circumstàncies adequades, aconsegueix la seua pròpia salvació i aconsegueix una harmonia d'acció que un lideratge superposat no pot emular.

No et deixes enganyar per la dolça raonabilitat de tot això. Este concepte anarquista de lideratge és bastant revolucionari en les seues implicacions, com pots comprovar si mires al teu voltant, ja que pertot arreu veus en funcionament el concepte oposat: el del lideratge jeràrquic, autoritari, privilegiat i permanent. Existixen molt pocs estudis comparatius sobre els efectes d'estos dos enfocaments oposats de l'organització del treball. Esmentaré dos d'ells més avant; un altre, sobre l'organització dels despatxos d'arquitectes, es va elaborar en 1962 per a l'Institut d'Arquitectes Britànics amb el títol *The Architect and His Office* (L'arquitecte i la seua oficina). L'equip que va elaborar este informe va descobrir dos enfocaments distints del procés de disseny, que donaven lloc a diferents formes de treball i mètodes d'organització. Un ho van qualificar de centralitzat, caracteritzat per formes autocràtiques de control, i l'altre de dispers, que fomentava el que van anomenar «una atmosfera informal d'idees que fluïxen lliurement». Este és un tema molt viu entre els arquitectes. W. D. Pile, que en qualitat oficial va ajudar a patrocinar l'èxit excel·lent de l'arquitectura britànica de postguerra, el programa de construcció d'escoles, especifica entre les coses que busca en un membre de l'equip de construcció que: «Ha de creure en el que jo anome l'organització no jeràrquica del treball. El treball no ha d'organitzar-se segons el sistema de galons, sinó segons el sistema de repertori. Sovint, el cap d'equip pot ser de menor antiguitat que un altre membre de l'equip. Això només s'acceptarà si s'accepta comunament que la primacia recau en la millor idea i no en la persona més veterana».

I un dels nostres més grans arquitectes, Walter Gropius, proclama el que ell diu la tècnica de la «col·laboració entre els éssers humans, que alliberaria els instints creatius de l'individu en lloc de sufocar-los. L'essència d'esta tècnica hauria de ser posar l'accent en la llibertat d'iniciativa individual, en lloc d'en la direcció autoritària per part d'un cap... sincronitzant l'esforç individual mitjançant un continu estira i arronsa dels seus membres...».

Això ens porta a una altra pedra angular de la teoria anarquista, la idea del control obrer de la indústria. Molta gent pensa que el control obrer és una idea atractiva, però incapaç de realitzar-se (i per la qual, en conseqüència, no val la pena lluitar) a causa de l'escala i complexitat de la indústria moderna. Com convèncer-los en cas contrari? A part d'assenyalar com les canviants fonts de força motriu fan obsoleta la concentració geogràfica de la indústria, i com els canviants mètodes de producció fan innecessària la concentració d'un gran nombre de persones, potser el millor mètode de persuadir a la gent que el control obrer és una proposta factible en la indústria a gran escala siga assenyalar exemples exitosos del que els socialistes gremials deien «control invasor». Són parcials i limitats en el seu efecte, com no pot ser d'una altra manera, ja que operen dins de l'estructura industrial convencional, però indiquen que els treballadors tenen una capacitat organitzativa en el taller, que la majoria de la gent nega que posseïsquen.

Permeteu-me il·lustrar-ho amb dos exemples recents de la gran indústria moderna. El primer, el sistema de quadrilles (*gang system*) que funcionava en Coventry, va ser descrit per un professor esta-

tunidenc d'enginyeria industrial i de gestió, Seymour Melman, en el seu llibre *Decision-Making and Productivity* (Presa de Decisions i Productivitat). Mitjançant una comparació detallada de la fabricació d'un producte similar, el tractor Ferguson, a Detroit i en Coventry (Anglaterra), Melman pretenia «demostrar que existixen alternatives realistes al control de la producció per part dels directius». El seu relat del funcionament del sistema de quadrilles va ser confirmat per un treballador de l'enginyeria de Coventry, Reg Wright, en dos articles publicats en *Anarchy*.

Sobre la fàbrica de tractors Standard en el període que va fins a 1956, quan va ser venuda, Melman escriu:

En esta empresa demostrarem que al mateix temps: milers de treballadors operaven virtualment sense supervisió tal com s'entén convencionalment, i amb una alta productivitat; es pagava el salari més alt de la indústria britànica; es fabricaven productes d'alta qualitat a preus acceptables en plantes àmpliament mecanitzades; la direcció portava els seus assumptes amb uns costos inusualment baixos; a més, els treballadors organitzats tenien un paper substancial en la presa de decisions sobre la producció».

Des del punt de vista dels treballadors de la producció, «el sistema de quadrilles conduïx a portar el compte de les mercaderies en lloc de portar el compte de les persones». Melman contrasta la «competència depredadora» que caracteritza al sistema de presa de decisions dels directius amb el sistema de presa de decisions dels treballadors en el qual «El tret més característic del procés de formulació de decisions és el de la mutualitat en la presa d'estes, amb l'autoritat final residint en mans dels propis treballadors agrupats». El sistema de quadrilles, tal com ell el descriu, s'assembla molt al sistema de contracte col·lectiu propugnat per G.D.H. Col·le, qui afirmava que «l'efecte seria vincular als membres del grup de treball en una empresa comuna sota els seus auspicis i control conjunts, i emancipar-los d'una disciplina imposada des de l'exterior respecte al seu mètode per a fer el treball».

El meu segon exemple procedix de nou d'un estudi comparatiu de diferents mètodes d'organització del treball, realitzat per l'Institut Tavistock a la fi de la dècada de 1950, arreglat en *Organisational Choice* (Elecció organitzativa), de E.L. Trist, i en *Autonomous Group Functioning* (Funcionament autònom del grup), de P. Herbst. La seua importància es desprén de les paraules inicials del primer d'ells: «Este estudi es referix a un grup de miners que es van reunir per a desenvolupar una nova manera de treballar junts, planificar el tipus de canvi que volien dur a terme i posar-lo a prova en la pràctica. El nou tipus d'organització del treball, que en el sector s'ha anomenat "treball compost", ha sorgit espontàniament en els últims anys en diverses mines de la conca hullera del nord-oest de Durham. Les seues arrels es remunten a una tradició anterior que havia sigut quasi completament desplaçada en el transcurs del segle passat per la introducció de tècniques de treball basades en la segmentació de tasques, l'estatus i la remuneració diferencial i el control jeràrquic extrínsec». L'altre informe assenyalava com l'estudi va demostrar «la capacitat de grups de treball primaris prou grans, de 40-50 membres, per a actuar com a organismes socials auto-regulats i auto-desenrotllats, capaços de mantindre's en un estat estable d'alta productivitat». Els autors descriuen el sistema d'una forma que mostra la seua relació amb el pensament anarquista:

L'organització composta del treball pot descriure's com aquella en la qual el grup assumix la responsabilitat total del cicle complet d'operacions que comporta l'explotació del front de carbó. Cap membre del grup té una funció fixa. En el seu lloc, els hòmens es despleguen, depenent dels requisits de la tasca en curs del grup. Dins dels límits dels requisits tecnològics i de seguretat, són lliures de desenrotllar la seua pròpia manera d'organitzar i dur a terme la seua tasca. No estan subjectes a cap autoritat externa referent a això, ni hi ha dins del propi grup cap membre que assumisca una funció directiva formal de lideratge. Mentre que en l'explotació convencional la tasca d'extracció de carbó es dividix en quatre o huit funcions de treball separades, realitzades per equips diferents, cada un dels quals rep una remuneració diferent, en el grup compost els membres ja no reben una remuneració directa per cap de les

tasques realitzades. L'acord salarial global es basa, en canvi, en el preu negociat per tona de carbó produïda per l'equip. Els ingressos obtinguts es repartixen a parts iguals entre els membres de l'equip.

Les obres que vinc citant van ser escrites per a especialistes en productivitat i organització industrial, però les seues lliçons són clares per als qui s'interessen per la idea del control obrer. Enfront de l'objecció que, encara que s'haja demostrat que els grups autònoms poden organitzar-se a gran escala i per a tasques complexes, no s'ha demostrat que puguen coordinar-se amb èxit, recorrem una vegada més al principi federatiu. No hi ha res desficiat en la idea que un gran nombre d'unitats industrials autònomes puguen federar-se i coordinar les seues activitats. Si es viatja per Europa, es recorren les línies d'una dotzena de sistemes ferroviaris (capitalistes i comunistes) coordinats per acords lliurement concertats entre les diverses empreses, sense cap autoritat central. Es pot enviar una carta a qualsevol part del món, però no existix una autoritat postal mundial: els representants de les diferents autoritats postals es limiten a celebrar un congrés cada cinc anys aproximadament.

Hi ha tendències, observables en estos experiments ocasionals d'organització industrial, en els nous enfocaments dels problemes de delinqüència i addicció, en l'educació i l'organització comunitària, i en la «desinstitucionalització» d'hospitals, asils, llars infantils, etc., que tenen molt en comú entre si i que van en contra de les idees generalment acceptades sobre organització, autoritat i govern. La teoria cibernètica, amb el seu èmfasi en els sistemes autoorganitzats i l'especulació sobre els efectes socials últims de l'automatització, va en una direcció revolucionària similar. George i Louise Crowley, per exemple, en els seus comentaris sobre l'informe del Comité Ad hoc sobre la Triple Revolució (*Monthly Review*, novembre de 1964) assenyalen que, «no ens sembla menys raonable postular una societat que funcione sense autoritat que postular un univers ordenat sense un déu. Per tant, per a nosaltres la paraula anarquia no està carregada de connotacions de desordre, caos o confusió. Per a aquelles persones que viuen en condicions no competitives, lliures de treballs forçats i envoltades de riquesa universal, l'anarquia és simplement l'estat apropiat de la societat».

A Gran Bretanya, el professor Richard Titmuss assenyala que les idees socials poden ser tan importants en el pròxim mig segle com la innovació tècnica. Crec que les idees socials de l'anarquisme: grups autònoms, orde espontani, control obrer, principi federatiu, constituïxen una teoria coherent de l'organització social que és una alternativa vàlida i realista a la filosofia social autoritària, jeràrquica i institucional que veiem aplicar-se al nostre voltant. L'ésser humà es veurà forçat, va declarar Kropotkin, «a trobar noves formes d'organització per a les funcions socials que l'Estat complix a través de la burocràcia» i va insistir que «mentres això no es faça, no es farà res». Crec que hem descobert quins han de ser eixes noves formes d'organització. Ara hem d'aprofitar les oportunitats per a posar-les en pràctica.

Notes de la traducció i edició

- Traducció i edició realitzada per La Conquesta del Panda en maig de 2025.
- Els continguts de la versió catalana de La Biblioteca Anarquista es troben sota llicències CC BY-NC-SA 4.0 per a la seua lliure descàrrega.
- En la mesura que oferim el nostre treball pel bé comú, creiem important crear també formes de col·laboració en la sostenibilitat d'aquest projecte autogestionari i alternatiu. Si t'agrada el nostre treball, considera fer una donació.

Ward, Colin
L'Anarquisme com a Teoria d'Organització
1966

Anarchism as a Theory of Organization

Publicat originalment en anglès en *Patterns of Anarchy*, col·lecció editada per Leonard I. Krimerman i Lewis Perry, per a *Anchor Books*, Nova York, 1966. Wikipèdia sobre l'autor.

www.labibliotecaanarquista.cat